

PIRATPARTIETS SYMPATISÖRER

HENRIK OSCARSSON OCH MIKAEL PERSSON

Piratpartiet bildades i januari 2006. I riksdagsvalet samma år erhöll partiet 0,63 procent av rösterna och blev därmed det tredje största partiet utanför Riksdagen. Partiet har sedan bildandet attraherat ett stort antal medlemmar, framför allt i samband med händelser som till exempel razzian mot fildelningssiten *The Pirate Bay* i maj 2006, riksdagsomröstningen om FRA-lagen i juni 2008, rättegången mot *The Pirate Bay* i april 2009 samt vid återkommande evenemang som spelkonventet *Dreamhack*. I skrivande stund har PP enligt egen uppgift mer än 45 000 medlemmar och röner opinionsframgångar inför Europaparlamentsvalet i juni 2009. Även internationellt väcker partiet stor uppmärksamhet. Piratpartier har bildats eller är på väg att bildas i ett tjugotal länder (se Miegel och Olsson 2008 för en diskussion kring Piratpartiets framväxt).

Piratpartiet har framförallt profilerat sig genom att de tagit stark ställning för fri fildelning i icke-kommersiellt syfte. Men Piratpartiets framväxt kan också beskrivas som en konsekvens av det framväxande informationssamhällets huvudkonflikt, ibland kallad ”kampen om kunskapen” som handlar om öppenhet, insyn och fri rörlighet för information, innovation och idéer (se Bjereld & Demker 2008). PP protesterar mot tendenser till minskad personlig integritet, samt den ökade kontroll och övervakning från stater och företag som den nya informationsteknologin möjliggör. Piratpartiet betonar medborgerliga fri- och rättigheter och föreslår tydligare reglering och efterlevnad av samhällskontraktet mellan stat och medborgare. En informationssamhällets medborgarrättsrörelse, om man så vill. Man förhåller sig kritisk till etablerade politiska partiers agerande i frågor som rör övervakning, terroristbekämpning, och framförallt patent- och immaterialrätt.

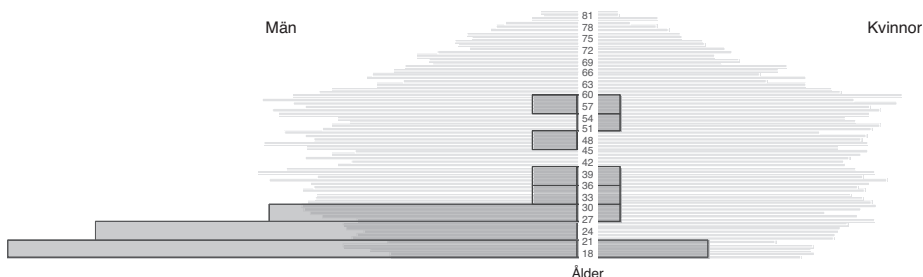
Frågan är vilka piratpartiets sympatisörer är? Bilden av Piratpartiet och dess sympatisörer är fortfarande oklar. Vi genomför här en första kartläggning av sammansättningen av Piratpartiets sympatisörer. För att kunna göra detta har vi har använt tillgängliga data från Valundersökningen 2006 och ett antal undersökningar från SOM-institutet. Eftersom antalet piratpartisympatisörer i en enskild undersökning har varit alltför litet för att kunna dra tillförlitliga slutsatser har vi behövt slå samman flera undersökningar genomförda under perioden 2006-2008.¹ Kartläggningen är begränsad till en mindre uppsättning bakgrundsvariabler som ställts på ett jämförbart sätt i samtliga undersökningar. Vi vill särskilt understryka att antalet PP-sympatisörer ändå är mycket litet i analyserna.² Vi har därför vinnlagt oss om att genomföra noggranna statistiska signifikanstest för att inte dra förhastade slutsatser om sammansättningen av partiets sympatisörer.

För att kunna dra slutsatser om vilka svenskar som sympatiserar med Piratpartiet kommer vi systematiskt jämföra sammansättningen av Piratpartiets sympatisörer med sammansättningen av såväl *svenska folket som helhet* som *åldersgruppen 15-30 år* eftersom Piratpartiet har sitt huvudsakliga stöd bland de allra yngsta grupperna.

Piratpartiets sympatisörer är unga män

Piratpartiets sympatisörer består i huvudsak av unga män (se figur 1). I vår sammanslagna datamängd är hela 84 procent av PP-sympatisörerna män. Dessutom återfinns de allra flesta sympatisörer bland män i åldrarna 15-30 år. Det knappa underlaget och den mycket skeva köns- och åldersfördelningen ger en märklig bild av partiets sympatisörer som inte liknar något annat partis.

Figur 1 Piratpartiets sympatisörer köns- och åldersfördelning jämfört med valmanskåren (procent)

Kommentar: Befolkningspyramiden för valmanskåren respektive Piratpartiets väljare i åldrarna 18-85 år bygger på analyser av den sammanslagna datamängden. För partisympatisörerna har vi fört fem årskullar till varje ålderskategori. För en motsvarande analys av övriga partiers sammansättning, se Oscarsson & Holmberg 2008.

Tidigare forskning har konstaterat att sambandet mellan å ena sidan partisympati och å andra sidan ålder och kön är svagt i Sverige vad det gäller stödet för de etablerade partierna (Oscarsson & Holmberg 2008). Vid valet 2006 minskade dessutom könsskillnaderna i väljarbeteende efter att ha ökat i slutet av 1990-talet. Trots detta har vi under de senare åren kunnat se partier som hämtar opinionsstöd i huvudsak från unga män (Sverigedemokraterna) eller unga kvinnor (Feministiskt initiativ). Resultaten visar att även Piratpartiets sympatisörer återfinns i ett mycket smalt väljarsegment: män yngre än trettio år.

Den sammanslagna datamängden erbjuder möjligheter till en detaljerad jämförelse mellan Piratpartiets sympatisörer och samtliga partisympatisörer (se tabell 1). Bland PP-sympatisörerna finns en svag underrepresentation av personer som vuxit

upp på ren landsbygd (-11). Den skillnaden kan tyckas stor men når inte upp till gängse gränser för statistisk signifikans.

Piratpartisympatisörerna har en lägre utbildningsnivå än befolkningen som helhet. Inledningsvis kan vi konstatera att det finns en övervikt av Piratpartiets sympatisörer bland de kortare utbildningsinriktningarna, det vill säga de som endast genomgått grundskola eller bedrivit studier på gymnasienivå utan att ha tagit examen. Denna överrepresentation av individer med korta utbildningar beror troligen på att partiet är ett utpräglat ungdomsparti där många sympatisörer helt enkelt ännu inte hunnit fullgöra sin utbildning. Överrepresentationen av individer som saknar utbildning med högskoleexamen bör rimligen också ses i ljuset av att många av Piratpartiets sympatisörer inte är så gamla att de ännu hunnit fullgöra en utbildning av de slaget.

Desto mer intressant är det då att se närmare på vilken utbildningsinriktning Piratpartiets sympatisörer har. Det finns en överrepresentation av individer med teknisk och naturvetenskaplig utbildningsinriktning medan individer med utbildningar inriktade mot ekonomi och handel är underrepresenterade.

Vad det gäller PP-sympatisörernas inkomster visar resultaten att individer med låga inkomster är överrepresenterade i förhållande till väljarkåren som helhet. Emellertid är detta inte särskilt förvånande i och med att en övervikt av partiets sympatisörer är unga varav en stor del är studenter med relativt låga inkomster.

Vad det gäller anställningssektor återfinns Piratpartiets sympatisörer i betydligt större utsträckning i privat sektor jämfört med valmanskåren som helhet. Vidare finns det bland Piratpartiets väljare en signifikant överrepresentation av individer som inte är medlemmar i någon fackförening. Hela 73 procent av Piratpartiets är inte medlemmar i någon fackförening vilket är att jämföra med endast 43 procent bland samtliga partisympatisörer. Den låga graden av engagemang i traditionella rörelser märks också i den låga frekvensen av individer som utför kyrkobesök minst en gång i månaden.

Piratpartiets sympatisörer är överrepresenterade bland studenter och arbetslösa medan de är underrepresenterade bland förvärvsarbetande och pensionärer. I jämförelse med elektoratet är alltså sammanfattningsvis Piratpartiets sympatisörer överrepresenterade bland unga män utan fast ställning på arbetsmarknaden och med låg grad av fackföreningsorganisering.

Det politiska intresset bland Piratpartiets sympatisörer är klart lägre än i valmanskåren och även klart lägre än snittet bland ungdomar 30 år eller yngre. Hela 29 procent av Piratpartisympatisörerna uppger att de inte alls är intresserade av politik, vilket är klart fler än andra ungdomar i samma ålder (14 procent). Det relativt stora ointresset för traditionell politik kan möjligen vara en delförklaring till varför dessa individer har lockats till Piratpartiet. PP fokuserar i hög grad på andra frågor än de traditionella partierna och avstår dessutom aktivt från att ta ställning i t ex frågor som rör fördelningspolitik.

Tabell 1 Sammansättningen av Piratpartiets sympatisörer jämfört med befolkningen (procent, procentdifferenser)

	Alla parti- sympati- sörer	Alla PP- sympati- sörer	Diff	sig	Alla parti- sympati- sörer yngre än 30 år	Alla PP- sympati- sörer	Diff	sig
Egen uppväxt								
Ren landsbygd	25	14	-11		19	14	-5	
Mindre tätort	28	38	+10		34	38	+4	
Stad eller större tätort	24	27	+3		25	27	+2	
Sthlm, Gbg, Malmö	18	21	+3		18	21	+3	
Annat land i Norden	1	0	-1		1	0	-1	
Annat land i Europa	2	0	-2		2	0	-2	
Annat land utanför Europa	2	0	-2		2	0	-2	
summa procent	100	100			100	100		
antal svarande	9 641	29			4 214	29		
Utbildningsnivå								
Ej fullgjort grundskola	2	7	+5	***	4	7	+3	
Grundskola	21	13	-8		8	13	+5	
Studier vid gymnasium eller motsvarande	13	24	+11	***	23	24	+1	
Gymnasium tre år	20	19	-1		24	19	-5	
Eftergymnasial utb.	11	13	+2		5	13	+8	***
Högskolestudier	9	15	+6		17	15	-2	
Examen från universitet	23	7	-16	**	18	7	-11	**
Forskarutbildning	1	2	+1		1	2	1	
summa procent	100	100			100	100		
antal svarande	22 470	59			4 352	59		
Utbildningsinriktning								
Ekonomi/handel	18	4	-14	**	12	4	-8	
Estetisk/design/hantverk/konst	3	4	1		5	4	-1	
Hotell/restaurang/service	3	0	-3		4	0	-4	
Hälso/sjukvård	12	4	-8		7	4	-3	
Humaniora/kultur	2	0	-2		3	0	-3	
Jordbruk/skogsbruk miljövård	3	0	-3		2	0	-2	
Teknik/industri/transport	20	41	+21	***	16	41	+25	***
Media/journalistik/reklam	2	4	+2		3	4	+1	
Naturvetenskap/matematik/data	5	18	+13	***	11	18	+7	
Pedagogik	8	7	-1		5	7	+2	
Samhällsvetenskap/juridik	6	0	-6		12	0	-12	**
Socialt arbete/omsorg/psykologi	5	0	-5		4	0	-4	
Annan/enda obligatorisk utb	13	18	+5		16	18	+2	
summa procent	100	100			100	100		
antal svarande	9 831	27			1 982	27		
Anställningssektor								
Statlig	11	10	-1		8	10	+2	
Kommunal/landstingskommunal	31	18	-13	**	25	18	-7	
Privat	58	72	+14	**	67	72	+5	
Summa procent	100	100			100	100		
antal svarande	20 236	40			3 308	40		

forts.

Tabell 1 forts.

	Alla parti- sympati- sörer	Alla PP- sympati- sörer	Diff	sig	Alla parti- sympati- sörer yngre än 30 år	Alla PP- sympati- sörer	Diff	sig
Fackföreningstillhörighet								
LO	21	12	-9	**	13	12	-1	
TCO	16	10	-6		7	10	+3	
SACO	9	2	-7	**	7	2	-5	
Annan	11	3	-8	**	11	3	-8	**
Nej	43	73	+30	***	62	73	+11	**
summa procent	100	100			100	100		
antal svarande	21 936	60			4 576	60		
Arbetsmarknadsgrupp								
Förvärsarbetande	59	40	-19	**	44	40	-4	
Arbetsmarknadspolitiska åtgärder/ Arbetsmarknadsutb (AMS)	1	0	-1		2	0	-2	
Arbetslös	3	12	+9	***	6	12	+6	**
Ålderspensionär/avtalspensionär	23	2	-21	**	0	2	+2	***
Förtidspensionär/sjukpensionär/ sjukersättning	4	2	-2		0	2	+2	***
Hemarbetande	0	0	±0		1	0	-1	
Studerande	10	25	+15	***	47	25	-22	**
summa procent	100	100			100	100		
antal svarande	21 650	57			4 087	57		
Inkomst								
Låga inkomster	18	31	+13	***	26	31	+5	
Medellåga inkomster	20	14	-6		18	14	-4	
Medelhöga inkomster	29	31	+2		27	31	+4	
Höga inkomster	33	24	-9		29	24	-5	
summa procent	100	100			100	100		
antal svarande	21 888	55			4 411	55		
Kyrkobesöksfrekvens								
Aldrig/Mycket sällan	58	69	+11		64	69	+5	
Några gånger om året	33	29	-4		27	29	+2	
Minst en gång i månaden	9	2	-7	**	9	2	-7	
summa procent	100	100			100	100		
antal svarande	15 328	45			3 051	45		
Politiskt intresse								
Inte alls intresserad	7	29	+22	***	14	29	+15	***
Inte särskilt intresserad	37	37	±0		41	37	-4	
Ganska intresserad	44	23	-21	**	36	23	-13	**
Mycket intresserad	12	11	-1		9	11	+2	
summa procent	100	100			100	100		
antal svarande	22 818	62			4 420	62		

Kommentar: Resultaten är hämtade från den sammanslagna datamängden (se beskrivning i fotnot 1). Skillnaderna mellan samtliga väljare och partiets väljare har signifikantstestats med hjälp av ett test för skillnad mellan två procenttal (ensidigt test). **= $p < .05$; ***= $p < .01$.

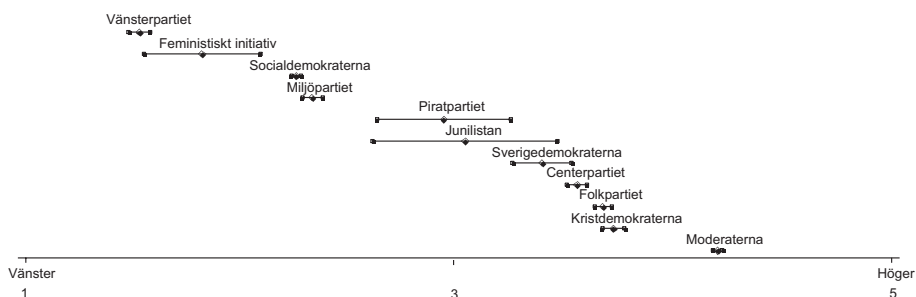
Piratpartiets sympatisörer har ett klart lägre förtroende för politiker än såväl jämnåriga svenskar som svenskar i allmänhet. Genomsnittet på en fyrgradig skala från 1= ”mycket lågt förtroende” till 4= ”mycket högt förtroende” ger piratpartisympatisörerna ett medelvärde på 2,00, vilket kan jämföras med svenska folket (2,35) och gruppen svenskar yngre 30 år eller yngre (2,37).

Piratpartiets plats i den politiska rymden

Som alla nya partier avkrävs även Piratpartiet svar på hur de förhåller sig till den etablerade vänster-högerdimensionen i svensk politik: Är partiet ett vänsterparti, högerparti eller mittenparti? Vi saknar ännu uppgifter om hur svenska väljare placerar ut Piratpartiet i den politiska rymden. Men vi kan indirekt fastställa partiets position genom att beräkna ett genomsnitt för de egna sympatisörernas ideologiska vänster-högerplacering.

Våra resultat visar att Piratpartiets sympatisörer rekryteras längs hela den traditionella vänster-högerdimensionen. På en femgradig skala för ideologisk vänster-högerplacering (1-5) positionerar sig Piratpartiets väljare mycket nära mitten (medelvärde 2,93). Spridningen längs vänster-högerskalan (99 % konfidensintervall) är betydligt större än för övriga partier. Det reflekterar till en del det knappa statistiska underlaget för medeltalsberäkningarna, men indikerar också att det finns en relativt stor spridning i placering på vänster-högerdimensionen bland Piratpartiets väljare jämfört med de etablerade partierna.

Figur 2 *Partiernas sympatisörers genomsnittliga vänster-högerplaceringar (medeltal och konfidensintervall)*

Kommentar: Resultaten bygger på analyser av den sammanslagna datamängden. Medelvärdena för partiernas sympatisörer är: V: 1.52, FI: 1.81, S: 2.25, MP: 2.32, PP: 2.93, JL: 3.03, SD: 3.84, C: 3.54, FP: 3.66, Kd: 3.71, M: 4.2.

Den svenska partirymden anno 2008 rymmer inte mindre än 11 partier. Piratpartisympatisörernas genomsnittsprincipposition längs vänster-högerskalan placerar partiet

mellan Miljöpartiet och Junilistan i svenska folkets rangordning [V-FI-S-MP-PP-JL-SD-C-FP-KD-M]. Rangordningen av partiernas sympatisörer är mycket lik den som framkommer när vi frågar väljare om var de uppfattar att de politiska partierna befinner sig längs vänster-högerdimensionen (Oscarsson & Holmberg 2008).

Sammanfattning

Analysen av Piratpartiets väljare visar bilden av en grupp företrädevis unga män som har relativt lågt intresse för traditionell politik och som i låg grad engagerar sig i traditionella samhällsaktiviteter i fackföreningar och kyrkobesök. De saknar i hög grad en gemensam distinkt positionering på vänster-högerdimensionen. I relativt hög grad består också sympatisörerna av individer som ännu inte etablerat sig på arbetsmarknaden. Emellertid innebär inte det att partiets sympatisörer därmed nödvändigtvis tillhör en marginaliserad grupp av unga män; partiet är överrepresenterat bland individer som tillhör högstatusutbildningar inom teknik och naturvetenskap.

Noter

- ¹ Följande undersökningar har slagits samman: Svensk valundersökning 2006, SOM-undersökningarna 2006, 2007 och 2008, Väst SOM-undersökningarna 2006, 2007 och 2008 samt Syd SOM 2006.
- ² Det totala antalet piratpartisympatisörer är 62 stycken.

Referenser

- Bjereld, Ulf & Marie Demker (2008) *Kampen om kunskapen*. Informationssamhällets politiska skiljelinjer. Stockholm: Hjalmarsson & Högberg.
- Miegel, Fredrik & Tobias Olsson. 2008. "From pirates to politicians: The story of the Swedish file sharers who became a political party" i Carpentier, Nico, Pille Pruulmann-Vengerfeldt, Kaarle Nordenstreng, Maren Hartmann, Peeter Viha-lemm, Bart Cammaerts, Hannu Nieminen & Tobias Olsson. *Democracy, Journalism and Technology: New Developments in an Enlarged Europe*. Tartu: Tartu University Press.
- Oscarsson, Henrik, & Sören Holmberg. 2008. *Regeringskifte*. Väljarna och valet 2006. Stockholm: Norstedts Juridik.

